

ciót vagy táncetűdöt; 8. elkészíti, végleges formájában bemutatja és elemzi egy előadás díszlettervét (méretarányos modellként) vagy kellékeit; 9. megszerkeszti és indoklással bemutatja egy darab színpadi hang- és világítástechnikai tervét; 10. megtervezi, elkészíti és indokolja egy színpadi mű egy vagy több szereplőjének jelmezét vagy sminkjét; 11. maszkokat vagy bábokat készít egy konkrét előadáshoz; 12. 2-5 fős csoportban spontán és előkészített improvizációs feladatot old meg.

Egyéni vizsgafeladatként értékelhető, ha a vizsgázó megtervezi és elkészíti a csoportosan bemutatott produkció díszleteit, jelmezeit, világítását, kellékeit.

A gyakorlati vizsga alapján értékelhető a beszéd- és kifejezőképesség fejlettsége, a helyzetértelmezés helyessége, a drámai szerkezet érzékeltetése, mozgás és zene összhangja, az improvizációs és kombinációs képesség fejlettsége, a táncok alaplépéseinek ismerete, stílusos előadása, a jellemábrázolás árnyaltsága, a kommunikáció biztonsága, az elkészített eszközök, tárgyi dokumentációk eredetisége, a választott anyagok és technikák helyessége, a kivitelezés módja, minősége és használhatósága.

A gyakorlati vizsgán a vizsgázónak két feladatot kell teljesíteni (egyét az 1-6. feladatcsoportból, egyet a 7-12. feladatcsoportból) és aktívan részt kell vennie a produkció előkészítésében.

A gyakorlati vizsga időtartama a feladatok jellegétől függően változó. A csoportos vizsgára 10-30 perc, az egyéni vizsgára 2-10 perc fordítható.

A gyakorlati vizsgát a vizsgáztató szaktanárok értékelik megadott pontozási és osztályozási szempontok alapján.

Új művészeti vizsgatárgy: a tánc és dráma

Erős Istvánné
(átvéve az Új Pedagógiai Szemléből)

A TÁNC ÉS DRÁMA a Nemzeti alaptanterv új műveltségi részterülete. Új, mert nincsenek kialakult tantárgyi keretei és tanítási tapasztalatai közoktatásunkban. Ezért nem volt lehetséges az általános vizsgakoncepció olyan széles körű véleményeztetése, amilyen a hagyományos tantárgyak esetében. A gazdag külföldi hagyományok mellett azonban hazánkban is voltak és vannak iskolák, amelyek tagozatos osztályaiban van ilyen jellegű képzés, vagy ahol komplex művészeti nevelés keretében foglalkoznak a tánc és dráma tanításával. Ezeknek a műhelyeknek fontos szerepük lesz a részletes vizsgakövetelmények kialakításában, oktatási tapasztalataik átadásában.

A tánc és dráma műveltségi részterület két, speciális formanyelvvel és önálló művészeti lehetőségekkel rendelkező művészeti ágat fog össze. E két művészeti ág mindegyike több műfajra tagolódik. A táncművészetbe tágabb értelmezésben a néptánc és a balett, a történelmi táncok és a XX. századi társastáncok mellett beletartozik minden mozgásművészet. A dráma több egymással összefüggő, ugyanakkor jól elhatárolható művészeti részterület gyűjtőfogalma. A dráma kettős „létfelművészet” adódóan az írott drámaszöveg és az előadott, megjelenített alkotás más-más művészeti ág (irodalom és színházművészet) körébe tartozik. A műfaji meghatározás alapvető szempontjai a téma és a téma feldolgozásának módja. A dráma műfaji gazdagságát, kifejezőeszközeinek változatosságát jól tükrözik Vörösmarty szavai: a dráma „kicsinyben a cselekvő élet képe”. A tánc és dráma – bár vitathatatlanul autonóm művészeti ágak – az előadó-művészetben, a cselekvő ábrázolás közös vonásaiban találkoznak, mindkettő

térbeli kommunikáció.

A vizsga tartalma

A vizsga tartalmában a Nemzeti alaptanterv 1-10. évfolyamának témái és követelményei jelennek meg. Fontos, hogy egyetlen oktatási szakasz se maradjon ki, mert mindegyiknek megvan a maga saját hangsúlyozott célja, feladata. Az első négy évfolyam a nemzeti kultúrára, a nép- és honismeretre építi a műveltségi terület tanítását. Az 5-6. évfolyam kitekintést ad az európai és Európán kívüli kultúrkörökre. A 7-8. évben a „pályaorientáció” szempontja kerül előtérbe. A tanulók kibontakoztathatják egyéni képességeiket, elmélyültebben foglalkozhatnak választott érdeklődési körükkel. Az utolsó két év pedig a Tánc és dráma műveltségi részterület szintézise. Ezt tükrözi a két záró témakör: tánc- és mozgásművészet, színi nevelés. A 10. évfolyam végéig tehát az életkori sajátosságoknak megfelelően kibővül, kiteljesedik a táncok ismerete és gyakorlata. A színi nevelés pedig a megtervezett, kollektív alkotótevékenységben, valamint a színművészeti alkotások befogadásában és elemzésében összegzi addigi részterületeit.

Az utolsó két évnek ez az összefoglaló, rendszerező, komplex művészeti szemlélet kialakítására törekvő célkitűzése több ponton találkozik a Nemzeti alaptanterv más műveltségi területein a 9-10. évfolyamra megfogalmazott követelményekkel. (Irodalom: „színház és dráma, a drámai beszéd formái, dialógus, monológ, tragédia, komédia, színmű”. Mozgókép-kultúra és médiismerete: „a látvány időbeli és térbeli megszervezése, a film kapcsolata a társalmi művészetekkel.” Ének-zene:

„a zene és a társművészetek kapcsolata, zenei korok és stílusok”. Testnevelés: „ritmikus sportgimnasztika”. Vizuális kultúra: „mozgás, hang, fény és statikus látványelemek együttes alkalmazása, tervezett esemény, fiktív történet képes forgatókönyve”. Emberismeret: „érdek és érték, erkölcs és erkölcsiség különbözőségének és kapcsolatának bemutatása az életből és műalkotásokból vett példákon, anekdotákat, paródiákat, tréfákat elemezve különböztesse meg a vidámságot, a játékosságot, az iróniát”.)

Vizsgafeladatok

Az írásbeli vizsga azonos súllyal tartalmazza a tánc körébe tartozó ismereteket (tánc típusok és táncdialektusok, zene-tánc kapcsolata), valamint a dráma műfaji és drámatechnikai ismeretanyagát. Az írásbeli vizsga feladatai valamennyi vizsgázó számára azonosak.

A csoportos gyakorlati vizsga lényegében az eddig együtt dolgozó műhely kollektív produkciója, amelyben a vizsgázók alkotó módon részt vesznek. Az előadásra, illetve a betanított koreográfia bemutatására a csoport már hónapokkal a vizsga előtt felkészülhet. (Nem szükséges, hogy a produkció minden szereplője vizsgázó legyen.)

Az egyéni vizsgafeladatot a vizsgázó maga választja

a vizsgakövetelményekben felsorolt témák valamelyikéből, tehát maga dönti el, hogy előad egy elbeszélést, monológot, verset, mesét, vagy inkább táncot, vagy pedig díszletet, jelmezt, bábot stb. készít. A csoportos feladatban az együttműködési képességen, a produkció közös kivitelezésén van a hangsúly, az egyéni feladat viszont a tanuló egyedi, speciális képességeinek és tudásának bemutatására ad lehetőséget.

A tánc és dráma helye az iskolában

Az a tény, hogy a Nemzeti alaptanterv – és ebből kiindulva a vizsgakoncepció is – a táncot és a drámát egy műveltségi területbe vonja össze, nem jelenti azt, hogy a tánc és dráma önálló tárgyként fog megjelenni a közoktatásban. Kevés iskolában lesznek meg ehhez a feltételek (képzett szaktanárok, speciális szaktanterem, elkülönített óraszám stb.). Reálisabbnak tűnik az a megoldás, hogy az egyes műveltségi részterületek más-más tantárgyhoz kapcsolódva kapjanak helyet az iskolában. Egy lehetséges megoldás például az irodalomdráma, a tánc-testnevelés integrációja. Láttuk, hogy a táncnak és drámának több műveltségi területtel van közös érintkezési pontja. Ezért más csoportosítás, több különböző tantárgyi integráció lehetséges az iskolák helyi sajátosságaitól függően.

A fenti írás számos vitatható (drámapedagógusként: vitatandó!) kitétele lapunk olvasói közül várhatóan többeket is írásra készítet. E vitának örömmel biztosítanánk helyet a lap következő számában. (A szerk.)

Előzetes következő számunk tartalmából:

- Drámajáték-vezetőből drámafoglalkozás-vezető?
- Cecily O’Neill: Híres emberek (drámaóra-vázlat Szauder Erik ismertetésében)
- Gavin Bolton - Dorothy Heathcote: Artur király lovagjai 2. rész
- Tanári segédletek a dráma tanításához (könyvismertető, előzetesek)
- A drámatanításban (is) használható új tankönyvekről
- Németh Ervin: A szebeni muzikusok (színdarab 10-12 éveseknek)
- A Kerekasztal nyári táborának foglalkozásvázlataiból
- Drámapedagógiai hétvége novemberben (előzetes)